

Aan Drs. M.I. Hamer
Informatieur

Baarn, 16 juni 2021
Kenmerk: DB/cor.uit/21.026/dv

Betreft: Brief aan de informatieur namens de Coalitie voor Veiligheid

Geachte mevrouw de informatieur, beste Mariëtte,

We kunnen met elkaar reeds in deze fase van de formatie stellen dat er sprake is van een buitengewoon en complex proces zoals we in Nederland niet vaak hebben gezien. Ondanks dat zien wij dat u uw werkzaamheden als informatieur met energie en optimisme hebt aangepakt waarvoor wij onze respect en waardering willen uitspreken.

De Coalitie voor Veiligheid is een organisatie van circa 15 werknemersorganisaties in wat wij de sector veiligheid noemen. De aangesloten leden van deze organisaties zetten zich dagelijks in om de veiligheid van burgers en Nederland zo goed mogelijk vorm en inhoud te geven. Zij werken bij Defensie, Politie, OM, Rechtspraak, Justitie, Douane, Belastingdienst, Brandweer, Ambulancezorg, of als buitengewoon opsporingsambtenaar (boa) bij diverse instanties. Tijdens de corona-crisis is hun inzet nog nadrukkelijker zichtbaar geworden. Namens al deze werknemers in de sector veiligheid (circa 500.000 werknemers) willen wij graag onze inbreng leveren met onderwerpen waarvan wij menen dat die een belangrijke rol zouden moeten spelen in het regeerakkoord van een nieuw kabinet.

Gezien de bijzondere situatie en omstandigheden waarin we ons ook politiek bevinden, heeft de Coalitie voor Veiligheid ervoor gekozen om de ontwikkelingen omtrent de kabinetsformatie in eerste instantie te volgen om nu middels deze brief onze inbreng vorm en inhoud te geven.

Allereerst willen wij het belang van samenwerking tussen veiligheidssectoren en een integrale aanpak van veiligheidsvraagstukken benadrukken. Dit is in het belang van zowel de veiligheid van burgers, de samenleving, Nederland als natie en de veiligheid van onze bondgenoten in de EU en de NAVO. In de afgelopen decennia is de druk op veiligheid toegenomen, als gevolg van bijvoorbeeld; globalisering, vrij verkeer van personen en goederen binnen de EU, cybercrime, zware georganiseerde (internationale) criminaliteit, terrorisme en extremisme, pandemieën (waaronder corona), klimaatverandering en geopolitieke ontwikkelingen.

Daarbij komt nog dat de Nederlandse rechtsstaat fors onder druk staat door onder andere ondermijning, digitale inmenging van buitenlandse mogendheden, de legitimiteit van het overheidsoptreden jegens haar burgers en de verhouding tussen de overheid en haar burgers als het bijvoorbeeld gaat om de toegang tot het recht.

Voor ons is duidelijk dat het totale vraagstuk van veiligheid en rechtsstaat één van de belangrijkste prioriteiten van het nieuwe kabinet moet zijn. Anders voorzien wij een samenleving die meer en meer onder spanning komt te staan door tegenstellingen, onevenwichtige (sociale) verhoudingen, escalatie van geweld en een overheid die in toenemende mate tegenover de burger en samenleving komt te staan. Veel van onze leden maken zich dan ook ernstige zorgen over deze ontwikkelingen en roepen op tot een flinke koerswijziging van het politieke denken om verdere verslechtering te voorkomen. In een nieuw regeerakkoord moet daarom worden afgesproken om te investeren in verhoudingen, onderlinge bejegening, beleid en financiële middelen.

Als Coalitie voor Veiligheid hebben we het proces van de formatie tot nu toe zo goed mogelijk gevolgd. Aangezien nog onduidelijk is op welke wijze een eventueel regeerakkoord vorm krijgt, hebben wij de keuze gemaakt om niet te vervallen in een lange lijst van onderwerpen en beleidsvoornemens. Wij hebben er voor gekozen om naast de inbreng van de diverse sectoren zelf, de politieke ideeën en initiatieven die reeds bestaan een aantal zaken te benoemen die wij als Coalitie voor Veiligheid bovenliggend van belang achten. Wij roepen de formerende partijen op over het onderstaande afspraken te maken tijdens de formatie.

Europese en internationale samenwerking

De tijd dat naties zelf in staat waren om hun eigen veiligheid (zowel militair als politieel/strafrechtelijk) in alle opzichten vorm te geven ligt achter ons. Samenwerking is voor Nederland de enige manier om vrede en veiligheid vorm en inhoud te geven. De geopolitieke verhoudingen zijn in het afgelopen decennium drastisch veranderd en het einde van deze veranderingen is nog niet in zicht. De kans op militaire agressie of politieke pressie met cybermiddelen of militaire dreiging door statelijke of niet-statelijke actoren is voor zowel Nederland, Europa als de NAVO duidelijk toegenomen.

Nederland zal daarvoor nadrukkelijk moeten inzetten op een nieuwe Europese en internationale politieke visie en agenda. Daarbij moet Nederland bereid zijn om solidariteit met bondgenoten te tonen en een eerlijke financiële bijdrage te leveren. Voor defensie is het daarbij van belang dat Nederland conform de afspraken binnen de NAVO zo spoedig mogelijk groeit naar een defensiebudget van twee procent van het BBP. Daardoor kan ook een evenwichtige bijdrage aan multilaterale samenwerkingsvormen met andere NAVO en Europese defensieorganisaties worden ingevuld.

Wij zijn zeer bereid om gedurende de komende kabinetsperiode bij te dragen aan de verdere concretisering van het bovenstaande.

Financiering sector veiligheid

Zoals gezegd is het voor Nederland noodzakelijk om voor vrede en veiligheid internationaal samen te werken met bondgenoten. Deze samenwerking vereist solidariteit als het gaat om het delen van de lasten. Wij zijn van mening dat Nederland het aan haar stand verplicht is om conform afspraken een eerlijke financiële bijdrage te leveren aan internationale veiligheid.

Daarnaast zien we dat bij diverse onderdelen van de sector veiligheid schommelingen in de begrotingen (als onderdeel van de overheid) grote gevolgen heeft voor de continuïteit van de dienstverlening, inzetbaarheid van personeel en kwaliteit van de medewerkers. Nu we deze gevolgen zien, wordt ook zichtbaar dat dit naar de toekomst toe voorkomen zou moeten worden. Wij pleiten dus voor een meer stabiele financieringsmethode die past bij de opdracht en taken van de diverse disciplines. In het verlengde hiervan zien wij dat in de begroting van Nederland het bedrag voor veiligheid de afgelopen jaren fors is achtergebleven bij de toename van het BBP. Wij dringen er daarom nadrukkelijk op aan om het budget voor de sector veiligheid weer mee te laten groeien met het BBP en de opgelopen achterstanden van de afgelopen jaren weg te werken.

Ketensamenwerking binnen Nederland

Veiligheidsdiensten werken in Nederland intensief samen om de veiligheid in Nederland zo goed mogelijk te garanderen. Daarvoor wordt in toenemende mate samengewerkt in bijvoorbeeld veiligheidsregio's, de strafrechtketen, openbare orde en noodhulp (onder andere met brandweer en ambulancezorg). Voor het goed functioneren van deze samenwerking is het cruciaal dat alle diensten hun rol en verantwoordelijkheid kunnen invullen. Hiervoor is het nodig dat alle diensten over voldoende goed opgeleid personeel beschikken. Echter, in een aantal diensten zien wij dat hiervan onvoldoende sprake is waardoor de kracht van de keten als totaal onder druk staat. In het bijzonder noemen wij de situatie bij de brandweer en de ambulance in de veiligheidsregio's. De Commissie evaluatie Wet veiligheidsregio's¹ en de Algemene Rekenkamer² constateerden dat er geen inzicht is in de beschikbare capaciteiten waardoor in crisissituaties snelle en juiste besluitvorming over de inzet van schaarse capaciteit wordt bemoeilijkt.

Door bezuinigingen en de daaruit voortkomende keuzes komt de brandweezorg in de volle breedte in gevaar.

1 Zie P.39 rapport evaluatie Wet veiligheidsregio's:

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2020/12/04/tk-bijlage-evaluatie-wet-veiligheidsregio-s>

2 <https://www.rekenkamer.nl/onderwerpen/verantwoordingsonderzoek/documenten/rapporten/2021/05/19/resultaten-verantwoordingsonderzoek-2020-ministerie-van-justitie-en->

Wij voorzien dat in de nabije toekomst hiervoor een hoge prijs betaald zal gaan worden door burgers en brandweermensen. Ook zien we dat door alle veranderingen een grote groep vrijwillige brandweermensen zal stoppen met hun onbaatzuchtige inzet. Daarbij zien we dat er sprake is van forse "bestuurlijke drukte" in de diverse ketens zoals bijvoorbeeld in de veiligheidsregio's. Dit zet het functioneren van deze ketens flink onder druk met onnodige veiligheidsrisico's tot gevolg. Wij roepen de formerende partijen op het totale spectrum van de ketens in de komende jaren onder de loep te nemen en bovenstaande problematiek terug te dringen en daar waar nodig voldoende (financiële) middelen beschikbaar te stellen om de ketens goed te laten functioneren.

Vergroting aanpassingsvermogen

De Coalitie voor Veiligheid ziet dat de buitenwereld vanuit het perspectief van vrede en veiligheid zich razendsnel ontwikkelt. Dat geldt zowel voor geopolitieke verhoudingen, zware georganiseerde criminaliteit en allerlei vormen van bedreigingen. Ook de schaduwkant van technologische en digitale ontwikkelingen volgen elkaar in een hoog tempo op. Dit maakt dat er een groot beroep wordt gedaan op het permanente aanpassingsvermogen van de sector veiligheid. Wij zien echter dat de randvoorwaarden om hieraan te kunnen voldoen onvoldoende aanwezig zijn. De wendbaarheid van de sector veiligheid wordt beperkt door bijvoorbeeld de Wet op Europese aanbestedingen en budgetten die voor een Kabinetsperiode volledig zijn toegekend dan wel gelabeld staan. Kortom; neem deze belemmeringen weg en bekijk op welke wijze ook gedurende een regeerperiode nog (extra) budgetten toegewezen kunnen worden op grond van ontwikkelingen dan wel nieuwe prioriteiten.

Capaciteit sector veiligheid

De komende jaren is de personele capaciteit in de sector veiligheid een grote uitdaging. Naast de uitstroom van werknemers, met name vanwege pensioen, speelt ook de uitbreiding en groei van diverse beroepsgroepen een grote rol. Bij de vervulling van deze functies is het van belang dat de diverse beroepsgroepen niet elkaars concurrent worden. Een aanpak die gericht is op elkaars behoeften en problemen is daarom cruciaal. Er zijn inmiddels een aantal innovatieve trajecten gestart om hieraan vorm en inhoud te geven. Als werknemersorganisaties leveren wij hieraan zelf ook een bijdrage. Het nieuwe kabinet zou deze ontwikkeling verder moeten stimuleren en daartoe middelen beschikbaar moeten stellen.

Aantrekkelijkheid sector veiligheid - arbeidsomstandigheden, kwaliteit en capaciteit

In de afgelopen decennia is het beroep op de sector veiligheid gegroeid. Aangezien het werk voor het overgrote deel mensenwerk is, is het voor de medewerkers in de veiligheidssector van groot belang van belang dat het werk aantrekkelijk is en dat het werk zo gezond en veilig mogelijk uitgevoerd kan worden. Hier is nog enorm veel te verbeteren.

Iedere beroepsgroep heeft in het (recente) verleden voorbeelden gekend van ernstige misstanden ten aanzien van arbeidsomstandigheden. Ook zien we dat geweld tegen werknemers in deze beroepsgroepen zeer ernstige vormen aanneemt en zich zelfs uitstrekt tot het privéleven van werknemers.

Ook zien we een toenemend aantal beroepsziekten waardoor het leven van werknemers soms volledig ontregeld raakt, met alle sociale en financiële gevolgen van dien. Wij zijn van mening dat bij de diverse beroepsgroepen meer en betere maatregelen nodig zijn. Het nieuwe kabinet zou hiertoe beleidsvoornemens in het nieuwe regeerakkoord moeten opnemen. Ook zijn wij van mening dat medewerkers in de veiligheidssector hun werkzaamheden in het maatschappelijk belang uitvoeren en dat het op zijn plaats zou zijn om een Nationaal Fonds Ereschuld te realiseren als het gaat om beroepsziekten als PTSS.

Ook is het van cruciaal belang dat de sector veiligheid over voldoende en ook goed gekwalificeerde werknemers beschikt. In diverse onderdelen van de sector veiligheid (bijvoorbeeld Politie, Dienst Justitiële Inrichtingen en Defensie) staat de dienstverlening onder grote druk als gevolg van grote personele tekorten. Het is om die reden van groot belang dat er voldoende financiële middelen beschikbaar komen ten behoeve van arbeidsvoorwaardenvorming. In de afgelopen decennia constateren wij dat conflicten nodig zijn om tot rechtvaardige cao-afspraken te komen. De politiek spreekt wel haar waardering uit voor de medewerkers in de veiligheidssectoren maar geeft hieraan geen vervolg door voldoende middelen te reserveren voor rechtvaardige arbeidsvoorwaarden die passen bij het zware werk in deze sectoren. Wij dringen er dan ook op aan om deze situaties de komende kabinetsperiode te voorkomen door voldoende middelen te reserveren voor arbeidsvoorwaarden.

Graag zijn wij bereid om in een gesprek deze brief nader toe te lichten.

Namens de Coalitie voor Veiligheid,

Gerrit van de Kamp
voorzitter

Refertes:

1. Adviesraad Internationale Vraagstukken (AIV), Europese veiligheid: "Tijd voor nieuwe stappen"
2. De toekomst van de NAVO:
 - a. Versterking interne cohesie van de NAVO en herstel van de transatlantische relatie
 - b. Rapport van NATO Reflection Group NATO 2030: "United for a New Era"
Analysis and Recommendations of the Reflection Group Appointed by the NATO Secretary General
3. Defensievisie 2035
4. Adviesraad Internationale Vraagstukken (AIV), "Nederland in de Wereld"
Agenda voor het buitenlands beleid in de volgende kabinetsperiode

